

duelt i klinikken og i gruppe i bedriftshelse-tjenesten presenteres.

Redaktørene skriver i et etterord at myten om at ingenting kan gjøres for pasienter med kronisk myofasciell smerte, nå kan stedes til hvile. Det gir jeg dem rett i, og denne boken viser klinikerer hvor mye bra som kan gjøres. Alt i alt kan den anbefales. For trykdemedisinen er den en spesiell utfordring, gitt folketrygdlovens biomedisinske funderte medisinske vilkår.

Hans Magnus Solli

Institutt for allmenn- og samfunnsmedisin
Universitetet i Oslo

En pasjonshistorie om Alzheimers sykdom

Berit Degnæs

Året med tusen dager

165 s. Oslo: Gyldendal, 2003. Pris NOK 299
ISBN 82-05-31015-7

Richardt og Berit møtes midtveis i livet. De er etablert på hver sin kant, men velger å bryte opp og innlede et nytt livskapittel sammen. Etter bare et par års samliv blir Richardt rammet av Alzheimers sykdom. Tilstanden forverrer

seg raskt, og i en alder av 53 år blir han så pleietrengende at han ikke lenger kan bo hjemme. To år senere dør han på sykehjem.

Dette er rammen rundt handlingen i denne dokumentarromanen. Den er skrevet av Berit Degnæs, som har bakgrunn fra ukepressen. Det er en gripende kjærlighetshistorie, men også en brutal beretning om hvordan demenssykdommen degraderer et menneske bit for bit, samtidig som den frembringer sorg, sinne og avmaktsfølelse hos dem som står igjen. Degnæs forteller om hvordan livet blir snudd på hodet i løpet av noen få, men langtrukne år, fra gryende forelskelse og frem til den aller siste avskjed. Det er en beretning om sårbarhet og styrke, store tap og små seire, enervevende ventetid både før og etter at diagnosen er stilt, omgivelsenes unnvikende holdning og støtteapparatets passivitet og utilstrekkelighet.

Møtet med helse- og trykdevesenet er et sentralt tema, og forfatteren legger ikke skjul på sin forbitrelse over systemets manglende evne til å fange opp den enkeltes behov og sørge for adekvat informasjon om tilbud og rettigheter til både pasient og pårørende. Hun møter motstand på flere fronter, ikke minst av juridisk og legalistisk art, og i kontakten med offentlige instanser får hun oftere følelsen av å bli sett på som en plageånd som renner dørene ned enn

som en verdsatt klient og verge. Hva angår institusjonslivet, etterspør hun større vilje blant sykehjems-personell til å yte noe mer enn bare basale pleie- og omsorgstjenester og bedre muligheter for pårørende til å være delaktig i beslutninger om pasientens ve og vel. Det handler om å bli sett og hørt og tatt på alvor.

Boken er langt fra noen sippende, selvopplevd elendighetsbeskrivelse, men et kraftfullt og usentimentalt vitnesbyrd om utholdenhet og livsvilje, formidlet i et lett og ledig språk og ispedd både alvor og skjemt. Forfatterens bitende bebreidelser mot system og samfunn er ikke uberettiget, og bør anspre til mer enn bare ettertanke. Leger tilknyttet sykehjem og eldreinstusjoner vil ha stort utbytte av boken.

Tom Sundar

Tidsskriftet

Helse og økonomisk utvikling

Erio Ziglio, Rogerio Barbosa, Yves Charpak, Steve Turner, red

Health systems confront poverty

176 s, ill. København: WHO, 2003. Pris USD 39
ISBN 92-890-1369-9

Verdens helseorganisasjon er opptatt av sammenhengen mellom helse og fattigdom. Det er vel dokumentert at personer i lavere sosioøkonomiske sjikt har dårligere leveutsikter og større sykdomsbyrde enn de velstående. Ulikhet og helse har vært et tema de siste tiår, men vi er ikke kommet til bunns i hva som ligger i denne ulikheten: penger, utdanning, sosial rang eller verdier og fremtidshåp?

I de senere år har man snudd på flisen og forsøkt å dokumentere hvor langt helse skaper velstand. The Global Commission on Macroeconomics and Health har lagt frem en rapport, som, om den ikke vitenskapelig beviser, i alle fall sannsynliggjør at satsing på bedre helse vil gi god samfunnsøkonomisk uttelling.

Med dette som bakgrunn ble denne boken fra WHO's Europa-kontor mottatt med spenning. Den inneholder en rekke eksempler på hvordan helsevesenet tar tak i problematikken rundt fattigdom og helse – 12 forskjellige «case studies». Men anmelderen ble skuffet. Vi får vite at sigøynere i Kroatia lot seg vaksinere, at sykeforsikringen ble utvidet i Frankrike, at uteliggere i Mainz er lite i kontakt med de forebyggende helsetiltak. Og i Roma er det en klinikk som er åpen for alle, også illegale immigranter. I det hele tatt består boken av beskrivelser av tiltak innen helsevesenet (med bilder av prosjektmedarbeidere) for bedre å nå frem til svake og fattige grupper.

Jeg fant ingen systematisk analyse, som antydte i forordet, om sammenhengen mellom fattigdom og helse. Men det er

åpenbart at de fattige som er beskrevet, har fått det litt bedre.

Harald Siem

Sekretariatet for Aksjonsgruppen for smittevern i Østsjøregionen

Samtaler som forandrer

Torkel Berge, Eva Dalsgaard Axelsen, Geir Høstmark Nielsen, Inger Hilde Nordhus, Reidar Ommundsen, red

Samtaler som forandrer

Psykologisk teori og praksis. 289 s. Oslo: Fagbokforlaget, 2003
ISBN 82-7674-817-1

Boken består av en samling artikler som tidligere har vært publisert i Tidsskrift for Norsk Psykologforening, noe omarbeidet med tanke på bok. Den er ifølge redaktørene rettet mot «alle som i sitt daglige arbeid møter mennesker med

psykiske og somatiske problemer» – altså oss alle. Flere av artiklene er godt skrevet og informative. Men det virker nokså tilfeldig hva som er kommet med. Første del har som overskrift: Psykiske problemer – ulike innfallsvinkler, andre del: Overgrep og vold – forståelse og behandling, og tredje del: Helse og livskvalitet der så forskjellige tema som psykologisk behandling av søvnløshet, hypnose, psykisk utviklingshemning og seksualitet og aldersdemens berøres.

Personlig likte jeg Tore Stiles, Hans Nordahl og Patric Vogels artikkel om kognitiv terapi ved depresjon – en artikkel som på en nøktern måte både redegjør for teori og praktisk tilnærming. Positivt er det også at eldres problemer er berørt. Ofte kan det virke som psykoterapien i hovedsak er innrettet på yngre velutdannede kvinner. Interessant er det også å få et innblikk i behandlingen av torturofre som ofte har gjennomgått de forferdeligste opplevelser. Det man imidlertid savner er noen ord om hvordan det gikk. Hjalp terapien eller ble plagene faktisk verre?

I et par artikler tar man utgangspunkt i epidemiologiske data fra den store amerikanske ECA-undersøkelsen, kanskje noe merkelig ettersom det nå foreligger bedre og nyere både amerikanske (National Comorbidity Survey) og norske arbeider som viser litt andre tall. Underlig er det også at spørsmålet om dissosiasjon og multipel personlighetsforstyrrelse omtales uten å ta hensyn til den knusende kritikk som er rettet mot både teori og praksis på dette felt.

Einar Kringlen

Psykiatrisk institutt
Oslo